

גוט שבת GutSábész

19. évfolyam 21. szám • Ára: 330 HUF • כ"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 17:03 • כ"ה שבט תשע"ז • 2017. 2. 24. • פרשת משפטים • Szombat kimenetele: 18:09

A gulág rabjainak unokái a mai újjáéledés motorjai

Konferenciát tartott a Gulág-emlékév alkalmából az EMIH

Ahogy korábbi híradásainkban már jeleztük, a Gulág-emlékév alkalmából konferenciát szervezett az EMIH „A gulág rabjainak világa, zsidó sorsok” címmel. A konferencián neves szakértők előadásain keresztül ismerhettük meg a gulág történelmi eseményeit, a gulágra elhurcolt zsidó sorsok történelmi valóságát.

A fizikai megsemmisítést célul kitűző Holokauszt után a kommunista diktatúra a zsidó identitás és a vallási értékek hagyományának kiirtását célozta meg. A Szovjetunióba hurcolt politikai foglyok és kényszermunkások között megannyi, a munkaszolgálatot is megjárt zsidó volt.

Földváryné Dr. Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának elnöke előadásában kitért arra, hogy a mai napig nem ismerjük a szovjet fogságba küldöttek számát, akik közül közel 200 000 ember sosem tért haza. A szovjet kényszermunkatáborok rendszere szinte egyidős a kommunista hatalommal, mely

a szovjet típusú diktatúra jelképe lett. Mint mondta, az emlékévé azért is fontos, mert a fel nem tárt vagy részben feltárt traumákat dolgozza fel, emellett biztosítja az emlékezést.

Köves Slomó, az EMIH vezető rabbija a gulág zsidó rabjairól szóló előadásában kiemelte: a sztálini rendszer tiltott mindenféle vallást, a zsidó vallás gyakorlását pedig lehetetlenné tették a szombati munkanap kötelezővé tételével, az egyházi iskolák bezárásával, a kóser húság és feldolgozás üldözésével, a körülméletes betiltásával és a zsinagógák valamint a mikvék bezárásával vagy államosításával.

Aki szembesegült e tilalmakkal, az könnyen a gulágon találhatta magát. A vezető rabbi felidézte a hatodik lubavicsi rebbe, Jozsef Jichák Schneerson rabbi történetét, akit a rendszer halálra ítélt, majd nemzetközi nyomásra végül „csak” száműzött, amiért nem adta fel a zsidó hagyomány életben tartását. A politikai

rendőrség feljegyzései alapján 1929-ben 4200 gyermek oktatását sikerült megoldania.

Különösen a '30-as évektől lett egyre rosszabb a helyzet a szovjet területeken, amikor felnőtt egy olyan nemzedék, amely nem részesült a zsidó oktatásban, és melyben már nem volt elég erő az ellenállásra. Innentől kezdék el igazán üldözni a vallásos zsidó csoportokat és kiemelten a rabbikat.

Mint Köves rabbi elmondta, napjainkban újra aktív zsidó élet van a volt szovjet köztársaságokban. Az újjáéledés motorjai azok a zsidók, akik valamilyen módon – leginkább a lubavicsi Rebbe küldötteinek hála – részesültek zsidó oktatásban.

A rendezvény további előadói voltak: Dr. Botos János (Országos Rabbiképző Zsidó Egyetem); Dr. Haraszi György és Dr. Stark Tamás (Bölcsészettudományi Kutató-központ Történettudományi Intézet); Sessler György (Munkaszolgálatosok Országos Egyesülete).

Gyászolunk

Hosszú betegség után elhunyt közösségünk két támogatójának, Róth Alexnek és Róth Györgynek szeretett édesapja, Simon Burech. Temetésére kedden került sor. Emlékéből fakadjon áldás.

1% a rászorulóért

Közeledik az adóbevallás ideje. Ne hagyja elveszni 2x1%-át, ajánlja fel szervezeteinknek! Az EMIH – ahogy tavaly – 2017-ben is rászoruló honfitársainkat segíti a felajánlásokból. Figyelem! Változik a felajánlás rendszere.

Tájékozódjon a részletekről a www.cedek.hu/2017-egyszazalek/ oldalon!

ÁTID Purimi fergeteg

A Purim az öröm, a vidámság és a nagy bulik ideje. Az ÁTID idén is színes programmal készül. Zsend Up és jelmezverseny a fiataloknak értékes díjakkal, sztárfellépő, hamburger, hot-dog.

Időpont: 2017. március 11.

Helyszín: 1074 Budapest,

Dohány utca 32.

Regisztráció:

atidbulik@gmail.com

Mázl tov!

Gratulálunk a Bíró és a Reisman családnak fiuk, Chájim Smuel születése és körülméletese alkalmából. A brit mila szertartás elvégzésére a család Köves Slomó rabbit kérte fel. Kívánjuk, hogy neveljék gyermeküket a zsidóság útján: micvákra, Tóratanulásra és zsidó esküvőre!

Földváryné Dr. Kiss Réka előadása

Hetiszakasz

A Háláchá

Szakaszunkban – *Mispátim* kifejezésre juthat: a Háláchá (2Mózes 21:1–24:18.) – a zsidó – a zsidó törvény – keretét. Itt magánjog sok rendelkezése van rögzítve. Kezdve a rabszolgaság szabályozásán és humánusabbá tételén, a szidra felállítja azt a keretet, amelyben a zsidó életmód

Zsidó híradó

Új jogi lehetőségekkel a náci beszéddel szemben

Új elbírálás alá eshet az ideai kitörés napi megemlékezés, mely évek óta a magyar náci, hungarista és egyéb rasszista-szélső-jobboldali csoportok találkozója – hívta fel a figyelmet a Tett és Védelem Alapítvány.

Mint mondják: a Büntető Törvénykönyv 2016. október 28-án hatályba lépett módosítása megteremtette a „közösség elleni uszítással és így a gyűlöletbeszéddel szembeni hatékonyabb fellépés lehetőségét.” A Btk módosítása a közösség elleni uszítás mellett megemlíti az erőszakra uszítást is „amellyel egyértelművé válik, hogy a gyűlöletre uszítás és az erőszakra uszítás nem azonos fogalmak.” – állítja a TEV, hozzátéve, hogy a bírói gyakorlatban eddig csak az erőszakra uszítást értették a gyűlöletre uszítás alatt.

Vagyis innen-től nem csak azt lehet elítélni, ha valaki kifejezetten erőszakra buzdít egy csoport ellen, hanem azt is, ha „csupán” gyűlöletet kelt hallgatóságában a szavaival. A TEV ennek fényében vizsgálja a február 11-12-i rendezvényen elhangzott beszédeket.

„Alapítványunk következő álláspontja volt, hogy a korábbi jogi szabályozás mentén kialakult bírói gyakorlat kiüresítette a jogszabályt.” – áll a TEV sajtónyilatkozatában. Az alapítvány 2014 óta számos fórumon javasolt a mostanival megegyező Btk módosítást: „Örömmel fogadtuk, hogy Alapítványunk jogi álláspontja a törvény indoklásában is visszaköszön.”

A kitörésnapon egy horogkeresztes zászlót is felvontak Tök településen, emiatt a TEV feljelentést tett.

A hétköznapok spiritualitása

Az emberek spiritualitásról alkotott elképzelése finoman szólva is vegyes. A legtöbbszörnek ez a szó valami nagyon megfoghatatlan, absztrakt, fennkölt dolgot juttat eszébe.

A múlt heti tórai szakasz tartalma is ezt támasztja alá „S le szállt az Örökkévaló a Színaj hegyére.” (2Mózes 19:20.), „És az egész nép látta a mennydörgést, a lángokat és a harsona szavát és a hegyet amint füstölög; látta a népet, megintogtak és távolabb állottak.” (2Mózes 20:18.). Villámlás, mennydörgés, félelem és rettegés lett úrrá a világon. Minden teremtny elhallgatott, s Istent félte.

Vajon mindig valami hasonló a spiritualitás tartalma?

Ezen a héten egy merőben eltérő szakaszt olvassunk fel a Tórából. Ha előzetes figyelmeztetés nélkül mentél a zsinagógába, talán azt hihetnéd hogy rossz helyen jársz, hallva, amint a lejelő a különböző szabályszerűségeket, s az ezekre vonatkozó kártérítési törvényeket olvassa fel a tóratekeresből. A Mispátim hetiszakasz egy sor, józan ésszel felfogható törvényt tartalmaz,

melynek látszólag vajmi kevés köze van a spiritualitáshoz.

De ez is a Tóra része, tehát Istentől van. Akkor ez lenne a spiritualitás? Ez lenne a természetes fejlődési rendje annak a folyamatnak, mely Isten teljes valójában való megnyilvánulásával kezdődött, hogy aztán leereszkedjen hozzánk, és egy sor olyan hétköznapi törvényt mondjon el amit magunk is kitalálhatnánk?

Első hallásra visszásnak tűnhet, de pont ez a spiritualitás. A spiritualitásnak pont az a lényege, hogy a mindennapi élet apró dolgai iránt kötelezzük el magunkat. Egy vallásos ember épp úgy kötelezi el magát ezen „földi részletek” iránt, mint hite iránt.

Először az istenfélelemnek kell megjelennie szívünkben, a mindent betöltő isteni jelenlét iránt, ahogy az történt múlt heti tórai szakasz felolvasásakor a Színaj-hegyen, és ezt követően tudjuk ezen hitünket kifejezni látszólag jelentéktelen, hétköznapi tettek útján.

*Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Elisha Greenbaum
írása nyomán*

A hét témái:

- Hétfő:** • Hogyan kezeljük a hirtelen haragot?
• Az Istenkáromlás tilalma
- Kedd:** • A rossz ösztön és a jó ösztön harca
• Spanyol aranykor
- Szerda:** • Mennyi időt töltünk naponta gyermekeink nevelésével?
- Csütörtök:** • Amikor „túl sok adomány” érkezett

ZSIDÓ TUDOMÁNYOK SZABADEGYETEME

Tanulj velünk te is!

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 17:15: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 13:00: Délutáni ima (a Keren Or-ban),

17:00: **Miért kér Isten adományt tőlünk?** (Oberlander Báruch előadása);

18:00: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás,

9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*; 17:05: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok:

10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 18:00: Tanulás, 18:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Miért haragudott meg a Rebbe Kissingerre?

Az 1970-es években édesapám, Nash Kestenbaum volt az elnöke az Ifjú Izrael nevű szervezetnek és ebben a minőségében többször is kapcsolatba került a lubavicsi Rebbével.

Apámnak nagyon fontos volt, hogy a gyökereitől elszakadt zsidóságnak segítséget nyújtson, ám mivel ez nem tartozott szigorúan az általa irányított szervezet profiljába, jobbnak látta ezt a Chabadon keresztül intézni. Így lett apám a Chabad, és ezzel együtt a Rebbe egyik fő támogatója.

Emlékszem, a Rebbe számos feladatot bízott rá. Még gyerek voltam, de azt fel tudom idézni, hogy rendszeresen járt le Albanyba, New York Állam kormányának székhelyére, s visszafelé mindig betért a Rebbéhez, és órákig beszélgettek.

Tudom, hogy apám komoly adománygyűjtéseket is szervezett kifejezetten a Rebbe kérésére a Chabad Közép- és Dél-Amerika országaiban tett erőfeszítéseinek anyagi támogatására. Kóserkonyha-láncot hozott létre az egyetemi kampuszokon az Ifjú Izrael neve alatt.

Igaz, elsöre apám nem akart eleget tenni a Rebbe kérésének, mondván, hogy már így is elég dolga van. Ám a Rebbe nem tett le tervéről, s időről-időre győzködté. A dolog odáig jutott, hogy egyszer a Rebbe felmutatott apámnak egy tizenhárom egyetemből álló listát, s azt mondta: „Mindent elrendeztem. Személyesen. Minden le van szervezve. Egyeztettem a dékánokkal, s már a konyhákban is minden nyitásra kész állapotban van. A szakácsok is megvannak. Tőled csak az Ifjú Izrael nevét és anyagi támogatását kérem.”

Ezt hallva már apám is kötélnék állt. Azt mondta: „Tényleg nem akartam elvállalni, de hogy mondhatnék nemet, ha a Rebbe személyesen rendezett el mindent?”

Ezekben a városokban még a Chabad kötődésű emberek sem tudták, hogy ezeket a konyhákat kifejezetten a Rebbe kérésére nyitották meg és hogy ennek volt köszönhető az olajozottabb együttműködés a két szervezet között.

Apám egyszer egy adományozásra buzdító előadást tartott a Long Beach-i Héber Aka-

lagos ember sosem tudja szavakban visszaadni azt, amit egy nagy Tóra-tudóstól hallott.

De van egy történet, amit mégis csak elmondott nekem, s ezt szeretném most megosztani.

1973-at írunk, mikor apám a jom kipuri imát vezette a zsinagógájában, azonban hirtelen szörnyű hírrel szakították félbe:

1970-es években, Nash Kestenbaum volt az Ifjú Izrael Nemzeti Tanácsának az elnöke, s ez idő alatt számos alkalommal találkozott a Rebbével. Fia, Dovid Kestenbau számolt be ezekről a JEM-nek adott interjújában, 2012 júniusában, torontói otthonában.

démián, ahová engem is magával vitt. Egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy a beszéd közepén a családi tisztasági törvényekről és a gyermekvállalás fontosságáról kezd beszélni.

Az előadás végén megkérdeztem: „Miért kezdtl ezekről beszélni, nem azért jöttél, hogy adományt gyűjts?” Azt felelte, hogy mind a Rebbe, mind Rav Soloveitchik arra kérte, hogy járja be Észak-Amerikát, s kampányoljon a családi tisztasági törvények betartása és a gyermekvállalás mellett, hogy ne szakadjon meg a zsidó folytonosság.

Apámnak számos hosszú találkozója volt a Rebbével, de a beszélgetések részleteit szinte sosem osztotta meg senkivel. Még akkor sem, mikor nyíltan megkérdezték: „Miert voltál ilyen hosszú ideig a Rebbénél? Mit mondott neked?” Azon a véleményen volt, hogy egy át-

meztámadták Izraelt, azonnal menjen Washingtonba.

Félbeszakította az imát, s egy rendőr kíséretében a helyi kórház tetejére sietett. Egy helikopter várta indulóban a Kennedy repterre, hogy elérhesse a washingtoni járatot.

Mikor Washingtonba ért, rögtön találkozott Nixon vezérkari főnökével, meg egy sor tábornokkal, mindenkivel, akire szükség volt ebben a kritikus helyzetben. Apámnak az volt a feladata, hogy szervezze meg fegyverek és katonai felszerelések légi úton történő elszállítását Izraelbe.

Mikor a Rebbét értesítette a történésekről, ő azt mondta: „Ne aggódj, minden rendben lesz. A sereg egészen Damaszkuszig fog nyomulni.”

Apám erre óvatosan annyit mondott, hogy a helyzet nem tűnik túl biztatónak, s hogy jelenleg az ország léte van veszélyben.

De a Rebbe továbbra is ragaszkodott véleményéhez: „Izrael talpra áll, s sikert arat. Egészen Damaszkuszig fognak menetelni.”

Apám ezt követően megnyugodott, hogy végső soron biztos minden rendben lesz, ha a Rebbe azt mondja. Mikor a háború véget ért, apám felhívta a Rebbét, s megkérdezte: „Na, kinek volt igaz? Nem mentek Damaszkuszig, negyven kilométerrel előbb megálltak.” Erre a Rebbe nagyon feldühödött. Azt mondta: „Az én hibám hogy Henry Kissinger közbelépett és megállította őket?”

Henry Kissinger volt akkoriban a Nixon-kabinet külügyminisztere. „Az én hibám, hogy Henry Kissinger nem engedte őket tovább menetelni? Ha ő nem lép közbe, a sereg Damaszkuszig menetelhetett volna. El tudod képzelni, mi lett volna, ha beveszik Damaszkuszt is, ami az ő örök tárgyalási alapjuk, az adu-ászuk? Örökre béke lett volna.”

Dovid Kestenbaum

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség A kapcsolat

Minden percben minden emberi tett lehetőséget ad a Végtelennel való kapcsolatra. A lélek számára minden tett lehet felemelő. Ennek csak az akaratom állhat útjában. Amint azonban kívánod, máris lehetővé válik a kapcsolat.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha

Ceviche

– perui halsaláta

párve, tojás- és gluténmentes

500 gramm nagyon friss

lazacfilé, bőre nélkül

1 puha, de

felkockázható avokádó

½ kk. só

chillipaprika pehely

ízlés szerint

4-5 citrom leve

1 gránátalma

friss petrezselyem vagy

koriander a díszítéshez

Egy tálban összekeverjük a citromlét a chillipaprikával és a sóval, majd hozzáadjuk a kis kockákra vágott halat és avokádót. 3-4 órán át letakarva, hűtőben pihentetjük, időnként megkeverjük. Tálalás előtt megszórjuk gránátalmával és apróra vágott zöldfűszerrel.

Ádár hónap kezdetével (ebben az évben február 27-re esik) belépünk a Halak csillagjegybe. Ehhez kapcsolódik receptünk is. Bár a hal nem igényel kóser vágást, fontos, hogy megbizonyosodjunk róla, valóban kóser halat vettünk-e (van-e uszonya és pikkelye is), arról is, hogy kóser késsel vágja-e fel az árus a halat.

Az antwerpeni jesivát látta vendégül Budapest

Az antwerpeni Chábád Jesiva 60 diákja érkezett Budapestre tanáraik kíséretében egy hétvégi kirándulásra múlt pénteken. A jesivának, melyben többségében lubavicsi küldöttek gyermekei tanulnak, jelenleg öt magyar diákja is van. A bőcherek Európa számos pontjáról érkeztek, sokan közülük olyan eldugott helyekről, ahonnan eddig csak interneten keresztül tudtak zsidó gyerekekkel tanulni.

A jesiva hallgatói útközben megálltak Prágában is, hogy felkeressék az ottani zsidó emlékeket. A csoportot Budapesten Raskin Smuel rabbi, a magyaror-

szági izraeliek Chábád közösségének vezetője látta vendégül a Keren Or központban. Ittlétük alatt látogatást tettek az Óbudai zsinagógában is, ahol Köves Slomó rabbi fogadta őket.

A bőcherek a sábeszt a Keren Or központban töltötték, ahol előbb Raskin rabbi, majd szombat délután Oberlander Báruch rabbi tartott nekik haszid összejövetelt, fábréngent.

A rabbi válaszol

Hány évesek a fák

Kedves Rabbi!

Tudom, hogy a gyümölcsfák termesztésének használata tiltott 3 évig. Tu Bisvátkor facsémétét ültetünk itt Izraelben, szerintem kb. 2 évesek lehetnek. Manapság a fákat előnevelik egy faiskolában, és onnan kerülnek a végső helyükre. Mikortól számítjuk a fa korát? A végső helyre kerülés, vagy a faiskolai kor? Mikortól fa egy fa, ha kicsíráztatom a magot, az kihajt, akkor ezt magyarul magoncnak nevezzük, ez már fa, vagy ha a magoncot elültetem a földbe?

Smuel

Kedves Smuel!

Mózes harmadik könyvében (19:23.) szerepel az általad említett parancsolat, az orlá micvája, mely szerint a gyümölcsfák gyümölcsét az első három évben soha nem lehet sem fogyasztani sem felhasználni (Sulchán áruach, Jore déá 294:1.). Bár a mezőgazdasági törvények többsége csak Izraelben érvényes, ez az előírás az egész világra vonatkozik (SÁ uo. 8.), annyi különbséggel, hogy a

gálutban csak arra a gyümölcsre érvényes, amiről biztosan tudjuk, hogy három évnél fiatalabb fáról szedték (SÁ uo. 9.). (Általában az ellenkező felfogás szokott érvényben lenni, miszerint csak azt szabad, ami biztosan nem tilos – Talmud, Bécá 3b.; lásd SÁ uo. SáCH 19.) Ezért Izraelben a gyümölcsökre is kell kósersági pecsét. Az a rabbinátus, amelyik a fák kóserságát felügyeli, a területén levő minden egyes fa ültetési dátumát számon tartja, hogy követni lehessen a korukat.

A fa „születését” attól a pillanattól számoljuk, amikor egy fa ágát kihajtatáshoz a földbe dugják vagy akár csak egy magot a földbe ültetnek (SÁ uo. 16., lásd még RáDBázA második tized szabályai 10:11-hez). Az oltással előállított fa egyes esetekben az oltástól kezdve új fának számít, más esetekben nem (lásd SÁ uo. 18. és Turé záháv 24.)

Minden fa, amit Ros hásaná (tisri 1., a világ teremtésének évfordulója) előtt legalább 44 nappal ültettek, az az ünnepen a második évébe lép, de a 3. év végének és

a 4. év kezdetének majd csak Tu biSvátot, svát hó 15-ét, a fák új-évtéként tekintjük. A gyümölcsök-nél is Tu biSvát a mérvadó: ha a fa már bimbózni kezdett az ünnep előtt, akkor a gyümölcs 3. évének számít, ha csak utána, az már 4. évének (SÁ uo. 3.). Bár Izraelben további megkötések is vannak a 4. évben (3Mózes uo. 24.), de az elfogadott vélemény szerint külföldön az ilyen gyümölcs fogyasztható (lásd SÁ uo. 7.).

A Sulchán áruach (uo. 19.) felteszi a kérdést, hogy kell számítani egy fa korát, amit kidöntött a vihar, de vissza lehet ültetni. Ekkor a gyökereken található földmennyiség alapján határoznak: ha elég föld volt rajta ahhoz, hogy túléljen a fa, akkor réginek számít, de ha nem, akkor új fának kell tekinteni (lásd még Minchát Slovo 1. kötet 69–70. fejezet). Ezért Izraelben a facséméték szállítása-akor általában ügyelnek rá, hogy megfelelő mennyiségű földdel mozgassák a növényt, és így megmaradjon a fa tényleges kora.

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi

Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,

Dénes Anna, Kovács Kristóf

Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria

ISSN 1416-4604

EMIH

EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG